

SUMAR

(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

VICTOR SAVA	Așezarea eneolitică Ghioroc “CFR Situl 1”, județul Arad <i>The Eneolithic Settlement Ghioroc “ Cfr Situl 1”, Arad County</i>	9
CĂLIN GHEMIȘ	Toporul aparținând epocii bronzului, descoperit la Loranta, com. Brusturi, jud. Bihor <i>The Shaft-hole Axe Belonging to the Early Bronze Age, Discovered at Loranta, com. Brusturi, Bihor County</i>	21
MARIAN ADRIAN LIE	Un nou sit arheologic descoperit la Toboliu „Râtu’ Alceului” (jud. Bihor) <i>A New Archaeological Site Found at Toboliu „Râtu’ Alceului” (Bihor County)</i>	29
GHEORGHE DRIMBA, GRUIA FAZECAȘ	O perspectivă istorică asupra evoluției mediului geografic în preajma tell-ului aparținând epocii bronzului de la Sântion “Dealul Mănăstirii/ Klastromdomb” (județul Bihor) <i>A Historical Perspective on the Evolution of the Environment around the Bronze Age Tell Settlement from Sântion “Dealul Mănăstirii/ Klastromdomb” (Bihor County)</i>	49
FLORIN GOGĂLTAN, VICTOR SAVA	Înainte de apariția mega-forturilor bronzului târziu de la Mureșul de Jos (2000/1900-1600/1500 BC) <i>Before the Emergence of the Late Bronze Mega-Forts in the Lower Mureș Basin (2000/1900-1600/1500 BC)</i>	65
FECHETE - PORSZTNER KITTI	Raport preliminar privind săpăturile arheologice preventive efectuate în Oradea – Salca/Pepinieră în perioada 2016-2017 <i>Preliminary Report on the Preventive Archaeological Excavations Carried out in Oradea - Salca/Pepinieră in 2016 and 2017</i>	95
MIHÁLKA NÁNDOR, DORU MARTA	Contribuții arheologice la istoria medievală a Cetății Adrian, județul Bihor <i>Bihor Archaeological Contributions to the Medieval History of Adrian Fortress, Bihor County</i>	105
DIANA BODEA, FLORIN GOGĂLTAN, GRUIA FAZECAȘ	Aplicații GIS în studiul siturilor arheologice. Studiu de caz: situl arheologic Oradea–Salca “Pepinieră” <i>GIS Applications in the Study of Archaeological Sites. Case Study: Archaeological Site Oradea–Salca “Pepinieră”</i>	149
IOAN CRIȘAN	Cercetarea arheologică a satului și a târgului ca tipuri de așezări din Bihorul medieval. Metode, realizări, priorități <i>Archaeological Research of the Village and the Borough as Types of Settlement in the Medieval Bihor. Methods, Achievements, Priorities</i>	169
SORIN ȘIPOȘ	<i>Prolegomen to a history of Courage. Nobles from Bihor Serving the King (13th - 14th centuries)</i>	175
GIZELLA NEMETH - ADRIANO PAPO	La testimonianza di Tamás Nádasdy al processo per l’assassinio di Frate Giorgio Martinuzzi <i>The Testimony of Tms Ndasdy to the Trial on the Murder of Friar George Martinuzzi</i>	183

CORINA TOMA	Tezaurul monetar descoperit la Groși (jud. Bihor): studiu de caz privind datarea tezaurelor incomplete <i>The Coin Hoard Found at Groși (Bihor County): a Case Study on Dating the Incomplete Hoards</i>	199
FLORINA CIURE	Informații despre Transilvania în <i>Relazioni di Vittorie Delle Armi Cesaree Sopra Turchi</i> (sfârșitul sec. XVII) <i>Information About Transylvania in Relazioni Di Vittorie Delle Armi Cesaree Sopra Turchi (End of the 17th Century)</i>	203
CĂLIN GHEMIȘ, CONSTANTIN I. ZGARDAN	Oradea 1706-1710. Monedele blocadei <i>Oradea 1706-1710. Blocade Coins</i>	213
M. MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDDO	Due venturieri senza ventura in Madagascar Pierantonio Gratarol, Veneziano, e Maurycy August Beniowski, Polacco-Magiario-Slovacco <i>Two Adventurers without Fortune in Madagascar Pierantonio Gratarol, Venetian, and Maurycy August Beniowski, Polish-Magyar-Slovak</i>	223
AUGUSTIN MUREȘAN	Sigilii comune ale unor localități rurale din comitatul Bihor (secolele XVIII-XIX). Opinii <i>Common Seals in Some Rural Communities in Bihor County (18th - 19th centuries). Opinions</i>	247
VIOREL CÂMPEAN, MARTA CORDEA	Trei scrisori ale generalului Pavel Papp de Popa <i>Three Unique Letters of General Pavel Papp de Popa</i>	257
MIRELA ANDREI-POPA	Rapoartele consilierului școlar Pavel Vasici. Școlile ortodoxe române din sud și sud-estul Transilvaniei în anii liberalismului austriac <i>Reports of school counselor Pavel Vasici. Romanian Orthodox Schools in Southern and Southeastern Transylvania in the Years of Austrian Liberalism</i>	263
RĂZVAN MIHAI NEAGU	Personalități ale Marii Uniri: avocatul Ioan Vescan, primul prefect român al județului Mureș-Turda (1877-1946) <i>Personalities of the Great Union: Lawyer Ioan Vescan, the First Romanian Prefect of Mureș-Turda County (1877-1946)</i>	273
RADU MILIAN	Aspecte ale reorganizării învățământului românesc din Bihor în contextul Marii Uniri <i>Aspects of the Reorganization of Romanian Education in Bihor in the Context of the Great Union</i>	281
MIHAI D. DRECIN, RALUCA LENARTH	Refugiul românilor din teritoriul ocupat în anii Primului Război Mondial. Studiu de caz: Familia Partenie Cosma în Italia (toamna 1917-toamna 1919) <i>The Refuge of the Romanians from the Occupied Territory During WWI. Case Study: Partenie Cosma's Family in Italy (Fall 1917-Fall 1919)</i>	289
DOINA-GABRIELA ANANIE	Memento Ovidiu Drimba <i>Memento Ovidiu Drimba</i>	301
FLORENTINA BARTA	Aspecte privind activitatea Cercului de Istorie de la Liceul „Emanuil Gojdu” din Oradea, coordonat de prof. Titus Roșu	313

	<i>Aspects on the activity of the History Circle from the "Emanuil Gojdu" High School from Oradea, Coordinated by prof. Titus Roșu</i>	
VERONICA TURCUȘ, ȘERBAN TURCUȘ	Papa Pius al XII-lea, decretul de condamnare a comunismului și Patriarhul Justinian Marina în atenția diplomației italiene <i>Pope Pius XII, the Decree against communism and Patriarch Justinian Marina in the Mirror of the Italian Diplomacy</i>	321
CRISTIAN CULICIU	Contribuții la cunoașterea activității Uniunii Tineretului Comunist din Oradea. Acțiuni culturale și recreative (1968-1972) <i>Contributions on the Activity of the Oradea branch of the Union of Communist Youth. Cultural and Recreational Actions (1968-1972)</i>	339
GABRIEL MOISA	Despre amorsarea evenimentelor din decembrie 1989 din România <i>About the Beginning of the Events from December 1989 from România</i>	351

MUZEOGRAFIE

RONALD HOCHHAUSER	Colecția Muzeului Țării Crișurilor de aparate de muzică mecanică <i>Mechanical Musical Instruments from the Collection of the "Țării Crișurilor" Museum</i>	363

RECENZII

CRISTIAN CULICIU	Kupán Árpád, <i>Francmasonii în Oradea. Notații istorice</i> , Editura Convex, Oradea, 2018, 208 p.	369
MIHAI BĂLAN	Niall Ferguson, <i>Piața și Turnul - Rețele. Ierarhii și lupte pentru putere</i> , Editura Polirom, Iași, 2018, 440 p.	371
GABRIELA GOUDENHOOF	Florin Ardelean, <i>Istoria presei culturale din Oradea</i> , Editura Eikon București, 2019, 328 p.	374

NECROLOG

AUREL CHIRIAC	Dr. Ioan Crișan (1951-2019)	379